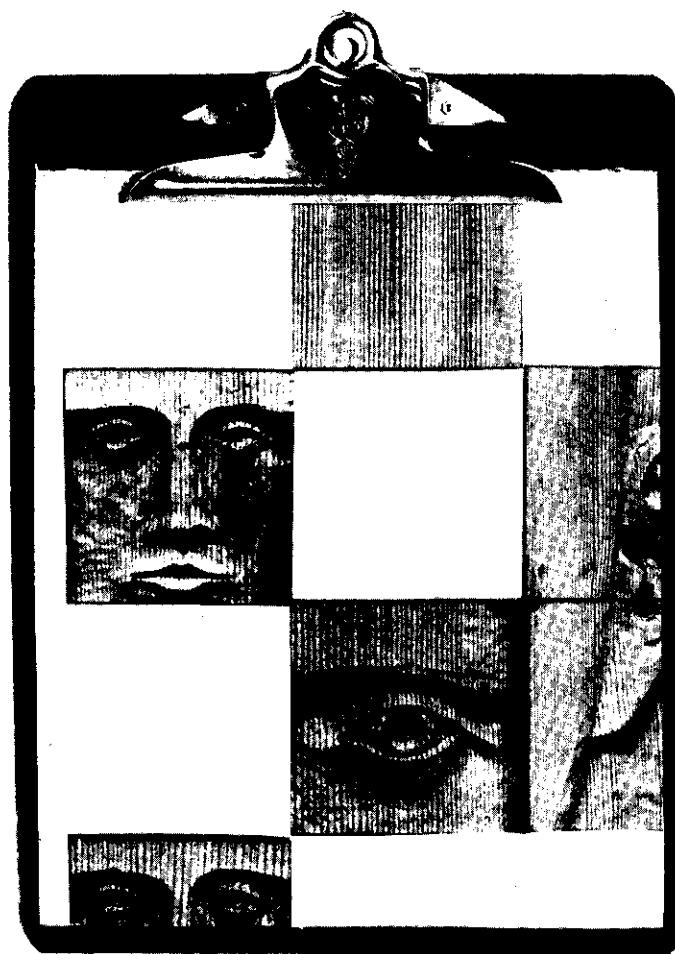

بررسی سازمان و تشکیلات پژوهشی دانشگاههای علوم پزشکی کشور

دکتر امیرحسن حاجی ترخانی
استادیار دانشگاه علوم پزشکی ایران

دانشگاهها از اصلیتیرین و شناخته شدهترین مؤسسات در امر پژوهش هر کشور هستند. یکی از خط مشیهای اساسی برنامه دوم توسعه کشور، گسترش کمی و ارتقاء کیفی پژوهش و نهادی کردن آن در دانشگاهها اعلام شده است. لازمه تحقق این خط مشی و برنامه ریزی برای فعالیتهای تحقیقاتی، شناسایی سازمان و تشکیلاتی است که در دانشگاهها عهده دار پژوهش هستند. مطالعه حاضر در خصوص تشکیلات پژوهشی دانشگاههای علوم پزشکی کشور انجام گرفته است و تمام دانشگاههای بزرگ و ۷۳/۷ درصد از کل دانشگاهها و دانشکدههای علوم پزشکی کشور (۳۸ واحد) را شامل می شود. بر اساس نتایج این بررسی در تمام دانشگاههای علوم پزشکی، شورای پژوهش تشکیل شده است ولی مبنای تشکیل این شورا و تعداد اعضای آن در دانشگاههای مورد مطالعه متفاوت بوده است. تنها بعضی از دانشگاهها معاونت پژوهشی مستقل دارند که وظایف متعدد متفاوتی بر عهده دارند. تعداد پستهای سازمانی و کارکنان حوزه پژوهش نیز بسیار متفاوت است. نسبت کارکنان پژوهشی به کل کارکنان دانشگاه بسیار پایین و بین حداقل ۰/۰۴ و حداکثر ۰/۷ درصد است. تنها در یک دانشگاه عضو هیأت علمی پژوهشی وجود دارد. در ۶ دانشگاه گروه پژوهشی تشکیل شده و ۸ دانشگاه دارای مرکز یا مؤسسه پژوهشی است!

در این مقاله، نتایج به دست آمده به تفصیل مورد بحث قرار گرفته در خاتمه ضمن تأکید بر ضرورت وجود عضو هیأت علمی

پژوهشی، بازنگری در سازمان و تشکیلات پژوهشی دانشگاهها باتوجه به ضوابط و مقررات، پیشنهادهایی در زمینه شورای پژوهش، معاونت پژوهشی مستقل، گروههای پژوهشی و... ارائه شده است.

مقدمه

امروزه، بارزترین شاخص «توسعه یافتگی» یک کشور را «توان علمی و فنی» آن کشور می دانند^۱ و توسعه را محصول «پژوهش» می شناسند^۲. شناخته شده ترین مؤسسات در امر پژوهش «دانشگاهها» هستند که جزئی از نظام و سازمان تحقیقاتی کشور به حساب می آیند^۳. بر همین اساس، در برنامه دوم توسعه کشور (۱۳۷۴-۱۳۷۸) خط مشی اساسی بخش آموزش عالی در زمینه پژوهش، «گسترش کمی و ارتقاء کیفی پژوهش و نهادی کردن آن در دانشگاهها» اعلام شده است^۴. از سوی دیگر، برنامه ریزی برای فعالیتهای تحقیقاتی در سطح کلان، بخشی و اجرایی از جمله وظایفی است که حسب مورد بر اساس محدوده مسؤلیتها به عهده شورای پژوهشهای علمی کشور و کمیسیونهای وابسته به آن، وزارتخانه ها، دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی گذاشته شده است^۵. تردیدی نیست که لازمه و مقدمه تحقق خط مشی اعلام شده و برنامه ریزی و یا اجرای فعالیتهای پژوهشی، شناخت وضع موجود پژوهش در دانشگاههاست. اولین گام در این راه این است که سازمان و تشکیلاتی را که در دانشگاهها عهده دار پژوهش هستند بشناسیم. این کار موجب خواهد شد تا وجوه اشتراک، ناهماهنگیها، تنگناها و نارساییهایی را که وجود دارد شناسایی کنیم و در حد توان و دایره مسؤلیت خود نسبت به رفع تنگناها، نارساییها و ناهماهنگیها اقدام کنیم.

هدف اصلی این بررسی، شناسایی و مقایسه وضع موجود دانشگاههای علوم پزشکی کشور از نظر سازمان و تشکیلات پژوهشی دانشگاه، وظایف سازمانی در امر پژوهش و کارکنان پژوهشی است.

پرسش اساسی در این خصوص این است که سازمان و تشکیلات عهده دار پژوهش در دانشگاه چگونه است؟

آیا شورای پژوهش تشکیل شده است؟ مبنای تشکیل آن چیست؟ تعداد اعضا چند است؟ چه وظایف و اختیاراتی دارد؟ آیا در دانشگاه معاونت مستقل برای پژوهش وجود دارد؟ چه وظایفی برای آن پیش بینی شده؟ چه اموری را انجام می دهد؟ چه واحدهایی دارد؟ تعداد ردیفهای سازمانی و تعداد همکاران حوزه پژوهش

دانشگاه چگونه است؟ و...

در همین زمینه و به منظور توصیف و مقایسه سازمان و تشکیلات پژوهشی تمام دانشگاهها و دانشکده های پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شامل ۳۲ دانشگاه و ۶ دانشکده (پیوست شماره یک)، از «پرسشنامه» برای گردآوری اطلاعات استفاده شد. پرسشنامه در اسفند ماه سال ۱۳۷۳ در گرد همایی معاونان پژوهشی دانشگاهها در یزد در اختیار معاونان یا نمایندگان پژوهشی دانشگاهها و دانشکده های پزشکی حاضر در جلسه قرار داده شد تا پس از تکمیل آن را به معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران ارسال دارند. برای دانشکده ها و دانشگاههایی که در گردهمایی شرکت نکرده و نماینده ای نداشتند پرسشنامه از طریق پست ارسال و به صورت تلفنی و مکتوب پیگیری شد. آن بخش از اطلاعات پرسشنامه که با این بررسی ارتباط داشت از پاسخهای دریافت شده استخراج و نتایج آن در این مقاله ارائه شده است.

تا پایان آبان ماه ۷۴ پرسشنامه های تکمیل شده ۲۸ دانشگاه و دانشکده علوم پزشکی دریافت شد. اولین آن در اسفند ماه ۷۳ (کاشان) و آخرین آن در آبان ماه ۷۴ (از چهار محال بختیاری) بود. این بررسی تمام دانشگاههای بزرگ و ۷۳/۷ درصد از کل دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی کشور (۳۸ واحد) را شامل می شود (پیوست یک).

الف) شورای پژوهش

در تمام دانشگاههای مورد مطالعه شورای پژوهش تشکیل شده است ولی مبنای قانونی برای تشکیل این شورا متفاوت بوده است (جدول شماره ۱). اکثریت دانشگاهها (۲۰ دانشگاه - ۷۱ درصد) آیین نامه مدیریت دانشگاهها را مبنای تشکیل شورای پژوهش اعلام داشته اند.

تعداد اعضای شورای پژوهش در دانشگاههای مختلف متفاوت و بین حداقل ۵ نفر (بوشهر - سبزوار) و حداکثر ۲۰ نفر (اهواز - مشهد) متغیر بوده است (جدول شماره ۲).

از دانشگاهها خواسته شده بود تا وظایف و اختیارات شورای پژوهش را ضمیمه پرسشنامه ارسال دارند که در این خصوص، تنها ۱ دانشگاه اقدام به پاسخ کرده بود. ۴ دانشگاه (ایران - تبریز - کاشان - رفسنجان) به مصوبات مربوطه ارجاع داده بودند، ۷ دانشگاه وظایفی بین ۳ تا ۷ مورد را به عنوان وظایف شورا نوشته بودند، ۱ دانشگاه آیین نامه شورای پژوهشهای علمی کشور را

ضمیمه کرده بودا و ۱۵ دانشگاه این پرسش را بی جواب و بدون اقدام گذاشته بودند.

ب) معاونت پژوهشی مستقل

تمام واحدهای مورد پژوهش با توجه به پاسخی که به سؤالات داده بودند به طور غیر مستقیم از وجود یک معاونت پژوهشی مستقل خبر می دادند در حالی که بر اساس نامه و مدارک ضمیمه پرسشنامه، لااقل در ۹ دانشگاه معاونت پژوهشی مستقل وجود نداشته است (جدول شماره ۳). فقط دانشگاه کهگیلویه و بویراحمد نداشتن معاون مستقل پژوهشی را یادآور شده است

ج) وظایف معاونت پژوهشی

در دانشگاهها امور و فعالیتهای متفاوتی که جزو وظایف حوزه پژوهشی دانشگاهها قابل تصور بود در ۱۵ عنوان مشخص و مورد پرسش قرار گرفتند. پاسخ دانشگاهها در جدول شماره ۴ ملاحظه می شود. وظیفه‌ای که مورد اتفاق نظر کلیه دانشگاههای مورد مطالعه بود «امور پروژه‌های پژوهش» است. ده وظیفه دیگر که در بیش از سه چهارم دانشگاهها (۲۱ دانشگاه یا بیشتر) جزو وظایف حوزه معاونت پژوهشی پیش بینی شده به ترتیب عبارت است از: امور کتابخانه مرکزی، تأمین کتابها و مجلات مورد نیاز استادان، امور کتابخانه واحدهای تابعه، امور تألیف و ترجمه کتاب، چاپ و انتشار کتاب و مجلات، تشکیل و برگزاری کنفرانسها و سمینارهای علمی، شرکت اعضای هیأت علمی در کنگره‌ها و مجامع علمی خارج از کشور، فرصت مطالعاتی، امور سمعی و بصری واحدهای تابعه، تأمین کتابها و مجلات مورد نیاز دانشجویان.

۱۹ دانشگاه (۷۰/۴ درصد) امور پایان نامه‌های پژوهشی دانشجویان را از جمله وظایف معاونت پژوهشی اعلام داشته‌اند. در پرسش دیگری سؤال شده بود: «آیا پایان نامه تحقیقاتی دانشجویان ارتباطی با معاونت پژوهشی دارد؟» پاسخ ۲۲ دانشگاه (۸۱/۵ درصد) مثبت بوده است. ۳ دانشگاه و ۱ دانشکده آن را بی ارتباط با معاونت پژوهشی دانشگاه اعلام کرده بودند و در یک دانشگاه موردی از پایان نامه وجود نداشته است.

علاوه بر وظایف و فعالیتهای مندرج در جدول شماره ۴، امور دیگری که در حوزه پژوهش بعضی دانشگاهها انجام می شود عبارت است از:

— امور کامپیوتر (اعم از آموزش و خدمات) در ۸ دانشگاه - (۲۹/۶ درصد)

جدول شماره ۱. توزیع فراوانی دانشگاههای علوم پزشکی بر حسب مبنای تشکیل شورای پژوهش

مبنای تشکیل شورای پژوهش	تعداد	درصد
آیین نامه مدیریت دانشگاهها	۲۰	۷۱/۴
آیین نامه مصرف اعتبارات تحقیقاتی	۳	۱۰/۷
تجربیات	۱	۳/۶
بی جواب	۴	۱۴/۳
جمع	۲۸	۱۰۰

جدول شماره ۲. توزیع فراوانی دانشگاههای علوم پزشکی بر حسب تعداد اعضاء شورای پژوهش

تعداد اعضاء شورای پژوهش	تعداد دانشگاه	درصد
۱۲ نفر یا بیشتر	۱۰	۳۷
۶-۱۱ نفر	۱۵	۵۵/۶
۵ نفر یا کمتر	۲	۷/۴
جمع	۲۷	۱۰۰

جدول شماره ۳. وضعیت دانشگاههای مورد مطالعه از نظر وضعیت معاونت پژوهشی

وضعیت معاونت	تعداد	نام دانشگاه
معاون پژوهشی مستقل	۱۴	ایران - بهشتی - تهران - اصفهان - شیراز - اهواز - مشهد - تبریز کرمان - گیلان - همدان - یزد - چهارمحال بختیاری - رفسنجان
معاون آموزشی - پژوهشی	۶	بوشهر - زنجان - سمنان - سیستان و بلوچستان - کرمانشاه مازندران
معاون امور دانشگاهی	۳	کهگیلویه - لرستان - سبزوار*
نامشخص	۵	ارومیه - ایلام - بابل - قزوین - کاشان
جمع	۲۸	

* - در دانشکده علوم پزشکی سبزوار یک نفر به عنوان معاون آموزشی پژوهشی، دانشجویی و فرهنگی انجام وظیفه می نماید.

جدول شماره ۴. توزیع فراوانی دانشگاههای علوم پزشکی بر حسب وظایف حوزه پژوهش دانشگاه

وظایف پیش بینی شده در حوزه پژوهشی	تعداد	درصد
امور پروژههای پژوهشی	۲۷	۱۰۰
امور پایان نامه های پژوهشی	۱۹	۷۰/۴
امور کتابخانه مرکزی	۲۶	۹۶/۳
امور کتابخانه های واحدهای تابعه	۲۵	۹۲/۶
تأمین کتابها و مجلات مورد نیاز استادان	۲۶	۹۶/۳
تأمین کتابها و مجلات مورد نیاز دانشجویان	۲۱	۷۷/۸
امور مربوط به سمعی و بصری واحدهای تابعه	۲۲	۸۱/۵
امور تألیف و ترجمه کتاب	۲۵	۹۲/۶
چاپ و انتشار کتاب	۲۴	۸۸/۹
چاپ و انتشار مجلات	۲۴	۸۸/۹
شرکت اعضای هیأت علمی (و سایر متقاضیان) در کنگره ها و مجامع علمی خارج از کشور	۲۳	۸۵/۲
فرصت مطالعاتی	۲۳	۸۵/۲
بوس	۷	۲۵/۹
تشکیل و برگزاری کنفرانس ها و سمینارهای علمی	۲۴	۸۸/۹
تشکیل دوره های بازآموزی	۱۰	۳۷

- امور کمیته پژوهشی - دانشجویی در ۷ دانشگاه (۲۵/۹ درصد)

- کارگاههای آموزش روش تحقیق در ۶ دانشگاه (۲۲/۲ درصد)

- نمایشگاه و فروشگاه کتاب در ۳ دانشگاه (۱۱/۱ درصد)

- خدمات مشاوره (آمار، روش شناسی) به پژوهشگران در ۲ دانشگاه (۷/۴ درصد)

- امور آمار و اطلاعات و مدارک پزشکی در ۲ دانشگاه (۷/۴ درصد)

د) واحدهای تابعه حوزه پژوهش در دانشگاههای مورد مطالعه

تعداد ردیفهای سازمانی و تعداد نفراتی که در حوزه پژوهش دانشگاه همکاری می کنند به تفکیک دانشگاهها در جدول شماره ۵ ملاحظه می شود.

دامنه تغییرات، مجموع و میانگین تعداد همکاران، پستهای سازمانی و واحدهای تشکیلاتی حوزه پژوهش دانشگاههای علوم پزشکی مورد مطالعه در جدول شماره ۶ نشان داده شده است.

جدول شماره ۵. اسامی و تعداد واحدهای تابعه، پستهای سازمانی و کارکنان حوزه پژوهش دانشگاههای علوم پزشکی مورد مطالعه

شماره ردیف	نام دانشگاه	واحدهای تابعه					تعداد کارکنان			
		پژوهش	انتشارات	کتابخانه مرکزی	سمعی و بصری	روابط بین الملل				
		اسامی سایر واحدها	تعداد واحدها	پستهای سازمانی						
۱	دانشگاه ب اروب	واحد کامپیوتر، واحد چاپ و تکثیر، دفتر محله	۷	۲۶	۲۲	✓	✓	✓	✓	✓
۲	دانشگاه ب اصفهان		۵	۵۲	۵۲+۳۸	✓	✓	✓	✓	✓
۳	دانشگاه ب اهواز	مدیریت کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی - اداره آمار و کامپیوتر - اداره اطلاع رسانی و مرکز اسناد - اداره پژوهشهای کاربردی - اداره دبیرخانه	۹	۳۶	۲۵	✓	✓	✓	✓	✓
۴	دانشگاه ب ایران		۴	۷۸	۶۹	✓	✓	✓	✓	✓
۵	دانشگاه ب ابدوم	کامپیوتر - تألیف و ترجمه - بار آموری - کتابفروشی	۸	۴	۱۲	✓	✓	✓	✓	✓
۶	دانشگاه ب بابل	کامپیوتر - تکثیر - کمیته تحقیقات دانشجویان	۶	۱۱	۱۹	✓	✓	✓	✓	✓
۷	دانشگاه ب بوشهر Δ	کمیته تحقیقات دانشجویان	۴	۷	۸	✓	✓	✓	✓	✓
۸	دانشگاه ب تبریز	مرکز تحقیقات دانشجویی	۵	۵۰	۲۳+۱۲	✓	✓	✓	✓	✓
۹	دانشگاه ب تهران		۳	۳۲	۲۰	✓	✓	✓	✓	✓
۱۰	دانشگاه ب چهارمحال و بختیاری	دفتر پژوهشهای کاربردی	۵	۱۶	۱۶	✓	✓	✓	✓	✓
۱۱	دانشگاه ب رفسنجان		۲	۳	۵	✓	✓	✓	✓	✓
۱۲	دانشگاه ب رفسنجان Δ		۳	۱۶	۶	✓	✓	✓	✓	✓
۱۳	دانشگاه ب سمنان Δ	کارشناس طرحهای تحقیقاتی و پایان نامه	۴	۴	۵	✓	✓	✓	✓	✓
۱۴	دانشگاه ب سیستان و بلوچستان Δ		۵	۲۶	۲۲	✓	✓	✓	✓	✓
۱۵	دانشگاه ب شهید بهشتی	دفتر امور سیارها	۴	۴	۲۸	✓	✓	✓	✓	✓
۱۶	دانشگاه ب شیراز (فارس)	دبیر خانه کنگره ها - دفتر محله	۳	۴	۲۰	✓	✓	✓	✓	✓
۱۷	دانشگاه ب قزوین		۳	۱۷	۱۵	✓	✓	✓	✓	✓
۱۸	دانشگاه ب کرمان	اداره پژوهشهای کاربردی - دفتر آمار و برنامه ریزی آموزشی	۷	۳۵	۵۳	✓	✓	✓	✓	✓
۱۹	دانشگاه ب کرمانشاه Δ		۱	۴	۷	✓	✓	✓	✓	✓
۲۰	دانشگاه ب کنگرلو و بویراحمد $\square$		—	۱	۱					
۲۱	دانشگاه ب گیلان	اداره پژوهشهای کاربردی	۶	۲۸	۶۲	✓	✓	✓	✓	✓
۲۲	دانشگاه ب لرستان $\square$	کنگره ها و سیارها - چاپ و تکثیر - فروشگاه کتاب - دوره های بار آموری	۷	۵	۴	✓	✓	✓	✓	✓
۲۳	دانشگاه ب مازندران Δ		۴	۱۸	۱۳	✓	✓	✓	✓	✓
۲۴	دانشگاه ب مشهد (مرحمان)	حساب سداد است	۴	۴	۱۳	✓	✓	✓	✓	✓
۲۵	دانشگاه ب همدان		۵	۴	۱۲	✓	✓	✓	✓	✓
۲۶	دانشگاه ب یزد		۵	۴	۲۰	✓	✓	✓	✓	✓
۲۷	دانشگاه ب سرور $\square$	واحد کامپیوتر - کمیته تحقیقات دانشجویی	۴	۴	۱۶	✓	✓	✓	✓	✓
جمع			۳۱	۱۱۹	۶۵۸	۱۳	۱۷	۲۰	۱۷	۲۱

توضیح نشانه‌ها:

- Δ : دانشگاه دارای معاونت آموزشی - پژوهشی
- $\square$: دانشگاه یا دانشکده دارای معاونت امور دانشگاهی یا آموزشی - پژوهشی - دانشجویی
- ? : پاسخ نداده است.
- #: جمع بدون احتساب دانشگاههایی که پاسخ نداده‌اند.

با توجه به تفاوت دانشگاهها از نظر معاونت پژوهشی، پژوهش دانشگاههای مورد مطالعه به تفکیک بر حسب وضعیت تعداد و میانگین واحدهای تابعه، پستهای سازمانی، کارکنان حوزه معاونت در جدولهای شماره ۷ و ۸ و ۹ ارائه شده است.

جدول شماره ۶. دامنه تغییرات، مجموع و میانگین تعداد همکاران و پستهای سازمانی، واحدهای تشکیلاتی حوزه پژوهشی دانشگاههای علوم پزشکی

کمترین	بیشترین	مجموع	میانگین	
تعداد همکاران	۱	۹۰	۶۵۸	۲۴/۳
تعداد پستهای سازمانی	۱	۷۸	۴۷۲*	۲۴/۸*
تعداد واحدهای تشکیلاتی	۱***	۹	۱۱۹**	۴/۸**

* - مجموع و میانگین برای ۱۹ دانشگاه که تعداد پستهای سازمانی خود را اعلام کرده‌اند محاسبه شده است.

*** - مجموع و میانگین برای ۲۵ دانشگاه که واحد تشکیلاتی پژوهشی داشته و اطلاعات آن را اعلام کرده‌اند محاسبه شده است.

*** - بدون در نظر گرفتن دانشگاه علوم پزشکی که کیلو به که فاقد واحد تشکیلاتی پژوهشی است.

جدول شماره ۷. مقایسه تعداد واحدهای تابعه حوزه پژوهش و میانگین آن در دانشگاههای مورد مطالعه بر حسب وضعیت معاونت مسؤل پژوهش

وضعیت معاونت مسؤل پژوهش	تعداد دانشگاه	تعداد واحدهای تابعه	میانگین واحدهای تابعه
معاونت پژوهشی مستقل	۱۳*	۶۳	۴/۸
معاونت آموزشی پژوهشی یا امور دانشگاهی	۹	۳۲	۳/۶
نامشخص	۴*	۲۴	۶
جمع	۲۶	۱۱۹	۴/۶

* - بدون دانشگاه علوم پزشکی مشهد و کاشان به دلیل نامشخص بودن تعداد واحدهای تابعه.

جدول شماره ۸. مقایسه تعداد و میانگین پستهای سازمانی حوزه پژوهش بر حسب وضعیت معاونت

وضعیت معاونت مسؤل پژوهش	تعداد دانشگاه	تعداد پستهای سازمانی	میانگین تعداد پستهای سازمانی
معاونت پژوهشی مستقل	۹*	۳۴۰	۳۷/۸
معاونت آموزشی پژوهشی یا امور دانشگاهی	۷*	۷۷	۱۱
نامشخص	۳*	۵۵	۱۸/۳
جمع	۱۹	۴۷۲	۲۴/۸

* - بدون دانشگاههای علوم پزشکی شهید بهشتی، شیراز، مشهد، همدان، یزد، سمنان، کرمانشاه، کاشان و ایلام.

جدول شماره ۹. مقایسه تعداد و میانگین کارکنان حوزه پژوهشی بر حسب وضعیت معاونت

وضعیت معاونت مسئول پژوهش	تعداد دانشگاه	تعداد کارکنان حوزه پژوهش	میانگین کارکنان حوزه پژوهش
معاونت پژوهشی مستقل	۱۴	۴۸۸	۳۴/۹
معاونت آموزشی پژوهشی یا امور دانشگاهی	۹	۹۲	۱۰/۲
نامشخص	*۴	۷۸	۱۹/۵
جمع	۲۷	۶۵۸	۲۴/۴

*- بدون دانشگاه علوم پزشکی کاشان به دلیل نامشخص بودن تعداد کارکنان.

نسبت کارکنان پژوهشی به سایر کارکنان دانشگاه در ۱۶ استان با ۲۰ دانشگاه که اطلاعات آن در دست بود در جدول شماره ۱۰ مشاهده می شود. نسبت کارکنان پژوهشی و کارکنان پشتیبانی (اداری، مالی، خدمات) به کل کارکنان دانشگاه ارائه و با هم مقایسه شده است.

جدول شماره ۱۰. مقایسه دانشگاههای علوم پزشکی از نظر رده های مختلف نیروی انسانی

ردیف	نام استان (دانشگاه)	کارکنان پژوهشی (۱)	اعضای هیأت علمی (۲)	کارکنان اداری، مالی و خدمات (۳)	کل کارکنان استان (دانشگاه) (۴)	نسبت ستون ۲ به ۱ (درصد) (۵)	نسبت ستون ۴ به ۱ (درصد) (۶)	نسبت ستون ۳ به ۲ (درصد) (۷)
۱	آذربایجان غربی (ارومیه)	۳۲	۱۵۳	۲۷۰۸	۸۴۴۶	۲۰/۹	۰/۴	۳۲/۱
۲	آذربایجان شرقی (تبریز)	۳۵	۴۳۸	۳۰۶۰	۱۰۰۵۰	۸	۰/۳	۳۰/۴
۳	خوزستان (اهواز)	۴۵	۲۹۶	۳۸۴۹	۱۰۸۹۰	۱۵/۲	۰/۴	۳۵/۳
۴	ایلام	۱۲	۴۱	۸۹۷	۲۵۶۵	۲۹/۳	۰/۵	۳۵
۵	بوشهر	۸	۳۹	۱۰۷۷	۳۱۹۳	۲۰/۵	۰/۳	۳۳/۷
۶	چهارمحال و بختیاری	۱۶	۱۱۶	۱۱۵۹	۳۸۶۸	۱۳/۸	۰/۴	۳۰
۷	زنجان	۶	۱۰۷	۱۰۶۱	۳۳۷۶	۵/۶	۰/۲	۳۱/۴
۸	سیستان و بلوچستان (زاهدان)	۳۲	۱۸۵	۳۴۴۷	۷۴۰۸	۱۷/۳	۰/۴	۴۶/۵
۹	کرمانشاه	۷	۱۸۱	۲۰۹۳	۶۲۱۵	۳/۹	۰/۱	۳۳/۷
۱۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱	۲۱	۷۸۱	۲۵۸۵	۴/۸	۰/۰۴	۳۰/۲
۱۱	گیلان	۶۲	۲۲۳	۳۳۴۰	۱۰۵۹۷	۲۷/۸	۰/۶	۳۱/۵
۱۲	لرستان	۴	۶۶	۱۳۸۵	۴۴۶۸	۶/۱	۰/۰۹	۳۱
۱۳	همدان	۱۲	۲۲۱	۲۲۴۲	۶۸۷۲	۵/۴	۰/۲	۳۲/۶
۱۴	یزد	۲۰	۱۸۳	۱۶۶۸	۴۵۷۵	۱۰/۹	۰/۴	۳۶/۵
۱۵	کرمان (کرمان + رفسنجان)	۵۸	۳۵۴	۲۴۶۵	۸۱۸۶	۱۶/۴	۰/۷	۳۰/۱
۱۶	تهران (تهران، شهید بهشتی، ایران، قزوین)	۱۳۲	۲۹۶۵	۱۷۰۰۴	۴۴۰۵۲	۴/۵	۰/۳	۳۸/۶
	جمع (۲۰ دانشگاه)	۴۸۲	۵۵۸۹	۴۸۲۳۶	۱۳۷۳۴۶	۸/۶	۰/۳۵	۳۵/۱
	کل کشور		۷۹۷۹	۷۵۲۳۹	۲۱۹۳۶۸			۳۴/۳

مآخذ، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

جدول شماره ۱۱. مقایسه دامنه و نسبت تغییرات کارکنان پژوهشی و پشتیبانی به کل کارکنان دانشگاههای علوم پزشکی مورد مطالعه

درصد کارکنان پشتیبانی کل کارکنان				درصد کارکنان پژوهشی کل کارکنان			
نسبت تغییر	مقدار تغییر	بیشترین	کمترین	نسبت تغییر	مقدار تغییر	بیشترین	کمترین
۰/۵۵	۱۶/۵	۴۶/۵	۳۰	۱۶/۵	۰/۶۶	۰/۷	۰/۰۴

نتیجه گیری

در برنامه دوم توسعه کشور (۱۳۷۴-۱۳۷۸) نهادی کردن پژوهش در دانشگاهها به عنوان خط مشی اساسی بخش آموزش عالی کشور در زمینه پژوهش اعلام شده است.^۶ لازم به یاد آوری است که از گذشته، آموزش، پژوهش و خدمات از جمله وظایف و رسالتهای دانشگاه شناخته شده است.^۷ برای اینکه این وظایف و از جمله پژوهش به خوبی به انجام برسد و برای نهادی کردن پژوهش لازم است تا افراد، واحد سازمانی و تشکیلات خاصی در دانشگاه عهده دار امر پژوهش باشند و به صورت مؤلف و مستمر به این کار بپردازند. تردیدی نیست این کار موجب گسترش کمی و ارتقای کیفی پژوهش خواهد شد.

آیا در دانشگاه افراد و تشکیلاتی برای پژوهش وجود دارد؟
فعالتهای پژوهشی یکی از وظایف و مسؤولیتهای چهارگانه اعضای هیأت علمی دانشگاههاست^۸ اعضای هیأت می توانند در زمینه خدمات آموزشی یا پژوهشی یا آموزشی - پژوهشی اشتغال داشته باشند.^۹ بنابراین، افرادی که در دانشگاه عهده دار پژوهش هستند مشخص شده است اما لازم است تا این کار سازماندهی شود و تشکیلات مناسب برای برنامه ریزی، هدایت، پشتیبانی اجرا، نظارت و ارزشیابی این فعالیتها وجود داشته باشد. شورای عالی انقلاب فرهنگی که بالاترین مرجع و نهاد تصمیم گیری برای دانشگاههاست در آیین نامه مدیریت دانشگاهها (مصوب جلسه ۱۴۹) برای این منظور معاونت پژوهشی و شورای پژوهشی دانشگاه را پیش بینی کرده است (ماده ۵، ۸، ۲۱، ۲۲ و ۲۳) در همین آیین نامه وظایفی را نیز برای گروههای آموزشی و شورای پژوهشی دانشکدهها در نظر گرفته است (مواد ۳۶ و ۳۹)^{۱۰} تشکیل گروههای پژوهشی و تأسیس مراکز تحقیقاتی نیز می تواند به تقویت

جدول شماره ۱۲. وضعیت دانشگاهها از نظر داشتن عضو هیأت علمی پژوهشی و گروه پژوهشی

گروه پژوهشی			عضو هیأت علمی پژوهشی		
جمع	ندارد	دارد	جمع	ندارد	دارد
۲۷	۲۱	۶	۲۷	۲۶	۱
(۱۰۰)	(۷۷/۸)	(۲۲/۲)	(۱۰۰)	(۹۶/۳)	(۳/۷)

توضیح: تنها دانشگاهی که عضو هیأت علمی پژوهشی استخدامی دارد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی است.
۶ دانشگاه دارای گروه پژوهشی عبارتند از: شهید بهشتی - اصفهان - اهواز - کرمان - گیلان و مازندران.

ه) اعضای هیأت علمی پژوهشی، گروههای پژوهشی، مراکز و

مؤسسات پژوهشی

پاسخ دانشگاهها در خصوص استخدام اعضای هیأت علمی، پژوهشی و تشکیل گروههای پژوهشی در جدول شماره ۱۲ آمده است

وضعیت دانشگاههای مورد مطالعه از نظر وجود مرکز یا مؤسسه پژوهشی مستقل مرتبط به دانشگاه و نحوه ارتباط آن با معاونت پژوهش در جدول شماره ۱۳ مشاهده می شود.
همانگونه که جداول نشان می دهند، تنها یک دانشگاه عضو هیأت علمی پژوهشی استخدامی دارد. در ۶ دانشگاه گروه پژوهشی تشکیل شده و ۸ دانشگاه دارای مرکز و یا مؤسسه پژوهشی هستند.

جدول شماره ۱۳. وضعیت دانشگاهها از نظر داشتن مرکز یا مؤسسه پژوهشی مستقل و نحوه ارتباط آن با معاونت پژوهشی

مرکز یا مؤسسه پژوهشی	تعداد دانشگاه (درصد)	نحوه ارتباط با معاونت پژوهشی	تعداد دانشگاه
دارد	۸ (۲۹/۶)	مستقیم	۵
		غیرمستقیم	۲
ندارد	۱۹ (۷۰/۴)	بی جواب	۱

پژوهشکده و یا واحدهای تحقیقاتی مستقلی داشته باشند که به ازای هر واحد یک نماینده به اعضای شورا اضافه می شود.

شورای پژوهش در تمام دانشگاههای مورد مطالعه در این بررسی تشکیل شده است. مبنای تشکیل این شورا در اکثریت موارد (۷۱/۴ درصد) آیین نامه مدیریت دانشگاهها ذکر شده است. در ۸ دانشگاهی که مبنای تشکیل مشخص نیست یا غیر از آیین نامه مدیریت دانشگاههاست این سؤال مطرح است که شورای پژوهش تا چه میزان از پشتوانه قانونی برخوردار است؟ لازم به یاد آوری است که بر اساس نظریه اداره کل حقوقی ریاست جمهوری بعد از تصویب قانون نحوه انجام دادن امور مالی و معاملاتی دانشگاهها و... (مصوب ۱۸/۱۰/۶۹)، آیین نامه نحوه مصرف اعتبارات تحقیقاتی در دانشگاهها و مؤسسات تحقیقاتی، معتبر و لازم الاجرا نیست^{۱۴} در نتیجه، شورای پژوهش در سه دانشگاهی که به استناد آیین نامه مذکور تشکیل شده فاقد وجهه قانونی است. عدم توجه به این نکته به بی ثباتی شورا و موقعیت آن و کم اثر شدن تصمیمات و مصوبات شورای پژوهش منتهی خواهد شد. در خصوص تنها دانشکده موجود در این مطالعه که شورای پژوهش را بر اساس آیین نامه مدیریت دانشگاه تشکیل داده که این کار با توجه به ماده ۲۱ و ۲۲ انجام پذیر نیست مگر اینکه به استناد مواد دیگر آیین نامه، شورای آموزشی پژوهشی دانشکده را تشکیل داده باشند که نام، ترکیب و وظایف متفاوتی دارد. تعداد اعضای شورا در دانشگاههای مختلف متفاوت است که این قابل پذیرش است. اما آنچه توجه پذیر به نظر نمی رسد، تعداد بالای اعضای شورا حتی تا ۲۰ نفر است که با توجه به توضیحات قبلی نمی تواند مبتنی بر ضوابط باشد، ضمن اینکه تصمیم گیری در چنین جمع بزرگی دشوار خواهد بود.

برای شورای پژوهش وظایف و اختیاراتی پیش بینی شده که در ماده ۲۳ آیین نامه مدیریت دانشگاهها به تفصیل ذکر شده

و نهادی شدن تحقیقات کمک کند که چگونگی و ضوابط آن به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده است^{۱۱} در اینجا، شورای پژوهشی (سوابق و مستندات قانونی، تحلیل وضع موجود دانشگاهها، تعداد اعضاء - وظایف)، معاونت پژوهشی (تحلیل وضع موجود دانشگاهها، معاونت مستقل، وظایف، واحدهای تابعه، کارکنان و پستهای سازمانی) و نیز مراکز پژوهشی مستقل، گروههای پژوهشی و پژوهشگران دانشگاهی را با توجه به نتایج حاصل از این بررسی، مورد بحث قرار می دهیم.

شورای پژوهش

از جمله شوراهاى پیش بینی شده در آیین نامه مدیریت دانشگاهها، شورای پژوهش است (مواد ۲۱، ۲۲، ۲۳) که به منظور تهیه و تدوین برنامه های پژوهشی و پیشنهاد آن به شورای دانشگاه و کمک به امور اجرایی و فراهم آوردن امکانات در زمینه فعالیتهای پژوهشی تشکیل می شود^{۱۲} اعضای شورای پژوهشی عبارتند از:

الف) معاون پژوهشی دانشگاه؛

ب) معاون تحصیلات تکمیلی دانشگاه؛

ج) معاون پژوهشی یا نمایندگان دانشکده ها و پژوهشکده ها؛

د) یک محقق از هر یک از واحدهای تحقیقاتی وابسته به دانشگاه؛

ه) دو تن از چهار تن اعضای هیأت علمی صاحب فعالیتهای پژوهشی ارزنده به پیشنهاد معاون پژوهشی و تصویب شورای دانشگاه^{۱۳}

در دانشگاههای علوم پزشکی با توجه به اینکه معاون تحصیلات تکمیلی ندارند و حداکثر ۸ دانشکده قابل تصور است، حداکثر تعداد اعضای شورای پژوهشی ۱۱ نفر خواهد بود مگر اینکه

است^{۱۵} ممکن است وظایف دیگری هم بر اساس سایر مقررات و یا مصوبات شورای دانشگاه و نظایر آن بر عهده داشته باشد. با وجود درخواست، اکثر دانشگاهها وظایف و اختیارات شورای پژوهش را نفرستادند. عدم ارسال وظایف شورای پژوهش - چه به دلیل نامشخص بودن آن و چه به علت عدم اطلاع معاونت تخصصی - ناخوشایند است. شوراهایی که در تمام دانشگاههای مورد مطالعه تشکیل شده نمی‌توانند وظایف نامشخص باشند. اعضای شورا اگر ندانند چه وظیفه‌ای بر عهده دارند تشکیل جلساتشان بی‌معنی خواهد بود. معاونت تخصصی که علی‌الاصول ریاست شورا را بر عهده دارد نمی‌تواند از وظایف آن بی‌اطلاع باشد.

معاونت پژوهشی

در آیین نامه مدیریت دانشگاهها، امور پژوهشی دانشگاه از نظر سازماندهی در قالب یک معاونت مستقل پژوهشی پیش‌بینی شده است. بر اساس نتایج حاصل از این مطالعه، تعدادی از دانشگاهها معاونت پژوهشی مستقل ندارند، در حالی که تنوع وظایف و اهمیت موضوع وجود یک معاونت مستقل را ایجاب می‌کند و مقررات موجود هم بر این امر صحه می‌گذارد. ظاهراً وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هم بدون توجه به این نکات و اصول و مقررات، معاونت پژوهشی را تنها برای تعدادی از دانشگاههای بزرگتر پذیرفته است و برای تعداد بیشتری از دانشگاهها معاونت مشترک آموزشی - پژوهشی یا امور دانشگاهی را تجویز کرده است^{۱۶} باید دانست که در مطالعات گذشته عدم تفکیک مقررات و فعالیتهای آموزشی از امور پژوهشی به عنوان یکی از نقاط ضعف فعالیتهای پژوهشی دانشگاهها گزارش شده است^{۱۷}

قنبری به نقل از رازانی می‌نویسد: «معمولاً کمترین بودجه به تحقیقات داده می‌شود. اگر بودجه‌ای را به آموزش و پژوهش اختصاص دهند باز هم توجه بیشتر به آموزش می‌شود تا پژوهش. تحقیقات تحت الشعاع آموزش و در ظلومیت به سر می‌برد^{۱۸}». پاسخ یکی از دانشگاهها نیز شایان توجه و شاهدهی بر این مدعاست. در پرسشنامه از دانشگاهها درخواست شده بود تا اسامی واحدهای تابعه معاونت پژوهشی دانشگاه را نام ببرند. این دانشگاه پاسخ داده بود که به علت کوچک بودن دانشگاه امور آموزشی، پژوهشی، دانشجویی و فرهنگی تحت نظر یک نفر بوده و تشکیلات خاصی تحت عنوان معاونت پژوهشی ندارد و از جمع ۵۹ ردیف سازمان پیش‌بینی شده برای این امور تنها یک ردیف کارشناس برای پژوهش در نظر گرفته شده است.

لازم به تذکر است که در این مورد تقصیری متوجه معاونت مربوطه نیست. اشکال از آنجاست که کسانی درباره سازمان و تشکیلات دانشگاه تصمیم‌گیری می‌نمایند که با پژوهش بیگانه‌اند و برای آن اهمیتی قایل نیستند.

پرسش اساسی و ابهامی که وجود دارد این است که در خصوص سازمان و تشکیلات دانشگاهها کدام مرجع تصمیم‌گیری می‌نماید؟ کدام مقررات حاکم است؟ شورای عالی انقلاب فرهنگی و آیین نامه مدیریت دانشگاهها؟ سازمان امور اداری و استخدامی و مصوبات شورای عالی اداری؟ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؟ هیأت‌امناء دانشگاهها؟ ... نارسایی بزرگتر اینکه ظاهراً هیچ یک از این نهادها در ارتباط با مصوبات خود پیگیری، نظارت و ارزشیابی نمی‌کنند. بنابراین تناقضها، تعارضها، نارساییها و تنگناهای آن مشخص نمی‌شود تا نسبت به رفع آن اقدام گردد.

در هر حال، وجود یک معاونت پژوهشی مستقل، از پشتوانه قانونی لازم برخوردار بوده از تضعیف پژوهش جلوگیری می‌کند و موجب نهادی کردن پژوهش در دانشگاهها می‌شود و می‌تواند به گسترش کمی و ارتقای کیفی پژوهش بیانجامد. چنانچه حذف و ادغامی ضرورت داشته باشد حفظ معاونت پژوهشی و ادغام امور آموزشی و دانشجویی در قالب یک معاونت و یا ادغام دانشگاههای کوچک در دانشگاههای بزرگتر با حفظ وظایف اصلی تفکیک شده منطقی‌تر به نظر می‌رسد.

وظایف حوزه پژوهش دانشگاه چیست؟

هر یک از دستگاههای اجرایی کشور دارای یک مجموعه سازمانی و تشکیلات هستند که به تصویب سازمان امور اداری و استخدامی کشور رسیده است. در این مجموعه، برای هر یک از قسمتهای مختلف تشکیلات و مسؤولان آنها وظایف مشخص و مدونی پیش‌بینی شده است. به طور معمول، از وظایف دانشگاه، هر چه به پژوهش مربوط باشد در محدوده وظایف حوزه پژوهش دانشگاه قرار می‌گیرد.

در نظام تحقیقاتی کشور، برنامه ریزی اجرایی و اجرای تحقیقات از وظایف عمده دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی اعلام شده است^{۱۹}

در ماده ۲-۸ آیین نامه مدیریت دانشگاهها وظایف معاونت پژوهشی دانشگاه مشخص شده است^{۲۰}

روش دیگر در تعیین وظایف حوزه پژوهش دانشگاه، دقت و توجه در تعریف و شرح فعالیتهای پژوهشی است^{۲۱}. به این

ترتیب، هر آنچه فعالیت پژوهشی شناخته می‌شود و یا موجب تسهیل و یا پشتیبانی تحقیقات می‌گردد، چنانچه در دانشگاه انجام شود جزو وظایف حوزه پژوهش دانشگاه خواهد بود.

اینکه در حال حاضر شرح وظایف معاونت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها متأثر از کدام یک از موارد بالاست روشن نیست. در این مطالعه برای یافتن پاسخ پرسش بالا، اموری که جزو وظایف حوزه پژوهش دانشگاه قابل تصور بود مشخص و از دانشگاه‌های علوم پزشکی در زمینه آنها سؤال شد. وظیفه‌ای که مورد اتفاق نظر کلیه دانشگاه‌های مورد مطالعه بود امور پروژه‌های پژوهشی است. در ارتباط با سایر وظایف همان‌گونه که مشاهده می‌شود اختلافات کم‌وبیشی بین دانشگاه‌ها وجود داشته است. حوزه پژوهش بعضی دانشگاه‌ها عهده‌دار اموری چون: برگزاری کارگاه‌های آموزش روش تحقیق، خدمات مشاوره به پژوهشگران در زمینه روش‌شناسی و آمار، امور کمیته پژوهش دانشجویی، امور کامپیوتر، نمایشگاه و فروشگاه کتاب... است. لازم به یادآوری است که این وظایف اضافی که خود دانشگاه‌ها به آن اشاره کرده‌اند بی‌تردید در تعداد بیشتری از دانشگاه‌ها در حال انجام است.

نامشخص بودن جایگاه و وضعیت معاونت‌های پژوهشی، نامشخص بودن وظایف، وظایف تعریف نشده و غیر یکسان از جمله مشکلاتی است که در دانشگاه‌های غیر علوم پزشکی هم وجود داشته است.^{۲۲}

به هر صورت، آنچه قابل ذکر است تعدد و تنوع وظایف و فعالیت‌هاست. توجه به تنوع، ماهیت و تعدد این وظایف و فعالیت‌ها آشکار می‌سازد که به انجام رساندن آن از عهده یک یا چند کارشناس معدود و یک دفتر و یا اداره بر نمی‌آید. اگر انجام دادن این وظایف در دانشگاه ضرورت دارد لازم است تانروی انسانی و امکانات و تشکیلات مناسب برای آن پیش‌بینی شود.

واحدهای تابعه حوزه معاونت پژوهشی

دانشگاه‌های مورد مطالعه از نظر واحدهای تابعه حوزه پژوهش دانشگاه بسیار متفاوت هستند. از دانشگاهی بدون واحد تشکیلاتی و تنها با یک پست کارشناسی تا دانشگاهی با ۹ واحد تشکیلاتی پژوهشی وجود داشته است. بدون در نظر گرفتن دو دانشگاهی که تعداد واحدهای تابعه حوزه پژوهشی آنها در دسترس نبود و تنها دانشگاهی که هیچ واحد پژوهشی نداشت، در ۲۵ دانشگاه مورد مطالعه در مجموع ۱۱۹ واحد تشکیلاتی مرتبط با پژوهش پیش‌بینی شده که به طور متوسط کمتر از ۵ واحد در هر دانشگاه

است. در مقایسه دو گروه دانشگاه - با و بدون معاونت پژوهشی مستقل - مشاهده می‌شود که تعداد واحدهای تابعه در دانشگاه‌هایی که معاونت پژوهشی مستقل دارند بیشتر است. اسامی واحدهای تشکیلاتی که در اکثر دانشگاه‌ها وجود داشت عبارت است از: واحد امور پژوهش، واحد انتشارات، واحد سمعی و بصری، روابط دانشگاهی و بین الملل و کتابخانه مرکزی.

کارکنان و ردیف‌های سازمانی حوزه پژوهش

تعداد نفراتی که در حوزه معاونت پژوهشی یا در ارتباط با امور پژوهشی اشتغال دارند بین حداقل یک نفر و حداکثر ۹۰ نفر متغیر بوده و میانگین آن بیش از ۲۴ نفر در هر دانشگاه است.

تعداد ردیف‌های سازمانی حوزه پژوهش در ۱۹ دانشگاهی که اطلاعاتشان وجود داشت بین ۱ تا ۷۸ ردیف و در مجموع ۴۷۲ ردیف بود که میانگین آن ۲۴/۸ ردیف سازمانی برای هر دانشگاه است. در ۱۰ دانشگاه نیروی انسانی شاغل در حوزه پژوهشی بیش از ردیف سازمانی و در ۱۰ دانشگاه کمتر است. در ۲ دانشگاه به تعداد پست‌های سازمانی نیروی انسانی شاغل وجود دارد.

مقایسه دانشگاه‌ها نشان می‌دهد که هم تعداد کارکنان و هم ردیف‌های سازمانی در دانشگاه‌های دارای معاونت پژوهشی بیشتر از دانشگاه‌هایی است که معاونت پژوهشی مستقل ندارند.

مقایسه دانشگاه‌ها از نظر تعداد واحدهای تابعه، ردیف‌های سازمانی و نفرات شاغل این سؤال را مطرح می‌کند که این تفاوت‌ها با دامنه تغییراتی به این وسعت چگونه قابل توجیه است در حالی که وظایف محوله چنین تفاوتی را نشان نمی‌دهد؟ آیا حجم فعالیت‌ها در این دانشگاه‌ها تا این اندازه اختلاف دارد؟ آیا این حد نیروی انسانی خودشان به تحقیق و پژوهش می‌پردازند و در انجام دادن پژوهش‌ها مشارکت می‌نمایند و یا فقط پشتیبانی از تحقیقات را بر عهده دارند؟ پاسخ این سؤالات نیازمند مطالعه دقیق‌تری است که باید به طور مستقل در قالب مقاله دیگری به آن پرداخت.

مقایسه کارکنان حوزه پژوهش با سایر کارکنان دانشگاه

وظایف کلی دانشگاه‌های علوم پزشکی را می‌توان در انجام دادن امور آموزشی، پژوهشی و خدمات بهداشتی - درمانی خلاصه کرد. بر همین اساس، کارکنان این دانشگاه‌ها در سه گروه کلی قابل طبقه بندی هستند:

- اعضای هیأت علمی؛

- کارکنان بهداشتی (پزشک و پیراپزشک) غیر عضو هیأت

علمی؛

— کارکنان پشتیبانی (اداری، مالی و خدمات)؛

امور آموزشی و پژوهشی به طور عمده و ارائه بخشی از خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه بر عهده اعضای هیأت علمی است.

پزشکان و پیراپزشکان غیر عضو هیأت علمی عمدتاً ارائه خدمات بهداشتی و درمانی را بر عهده دارند.

کارکنان اداری، مالی و خدمات در حقیقت پشتیبان و در خدمت دو گروه اول و سایر خدمت گیران (دانشجویان و اشخاص عادی نیازمند خدمات بهداشتی درمانی) هستند. کارکنان پژوهش جزئی از کارکنان گروه اخیر هستند که امور ستادی و پشتیبانی تحقیقات را بر عهده دارند.

نسبت کارکنان پژوهش به اعضای هیأت علمی که پژوهشگران اصلی و بالقوه دانشگاه محسوب می شوند و نسبت آنها به سایر کارکنان پشتیبانی و نسبت به کل کارکنان دانشگاه معیارهای قابل مطالعه ای هستند. این نسبتها در ضمن می تواند نشان دهنده اهمیت، منزلت و جایگاه پژوهش در دانشگاه باشد.

در ۱۶ استان کشور با ۲۰ دانشگاه و ۵۵۸۹ نفر عضو هیأت علمی، در مجموع ۴۸۲ نفر از کارکنان پژوهش خدمت می نمایند (به ازای هر یکصد نفر عضو هیأت علمی ۸/۶ نفر کارمند پژوهش). این نسبت در استانها و دانشگاههای مختلف متفاوت است. کمترین میزان آن، ۳/۹ درصد و بالاترین آن ۲۹/۳ درصد بوده است. این نسبت در دانشگاههای استان تهران پایین و در حدود ۴/۵ درصد بوده است و در ۳ دانشگاه بزرگ استان تهران با ۲۸۱۹ نفر عضو هیأت علمی، تعداد کارکنان پژوهش ۱۱۷ نفر بوده است؛ یعنی به ازای هر ۲۴ عضو هیأت علمی یک نفر کارمند پژوهش وجود داشته است.

نسبت کارکنان پژوهش به کل کارکنان در این استانها، حداقل ۰/۰۴ درصد (کهکیلویه) و حداکثر ۰/۷ درصد (کرمان) و به طور متوسط ۰/۳۵ درصد است. به عبارت دیگر، به طور متوسط از هر ۲۸۵ نفر کارکنان این دانشگاهها تنها یک نفر در حوزه پژوهشی خدمت می نمایند. اما نسبت کارکنان پشتیبانی به کل کارکنان حداقل ۳۰ درصد (چهار محال بختیاری) و حداکثر ۴۶/۵ درصد (سیستان و بلوچستان) و میانگین آن ۳۵ درصد بوده است یعنی تقریباً یک سوم کارکنان دانشگاهها را کارکنان پشتیبانی تشکیل می دهند.

ملاحظه می شود که اولاً نسبت کارکنان پژوهشی به کل کارکنان دانشگاه ناچیز است، ثانیاً دامنه تغییرات این نسبت بین

دانشگاههای مختلف بسیار زیاد است در حالی که کارکنان پشتیبانی نسبت قابل توجهی از کارکنان دانشگاه را تشکیل می دهند و در بین دانشگاههای مختلف تفاوت زیادی از این نظر وجود ندارد. حدود تغییرات این نسبت برای کارکنان پژوهشی ۲۳ برابر کارکنان پشتیبانی است.

مراکز و گروههای پژوهشی

انجام دادن فعالیتهای تحقیقاتی به عهده مراکز پژوهشی، پژوهشگران و گروههای پژوهشی است. معاونت پژوهشی و شورای پژوهشی دانشگاه عمدتاً نقش برنامه ریزی، هدایت، نظارت و پشتیبانی تحقیقات را بر عهده دارند. در صفحات پیش گفته شد که تشکیل گروههای پژوهشی و تأسیس مراکز تحقیقاتی موجب تقویت و نهادی شدن تحقیقات می شود. شورای پژوهشهای علمی کشور یکی از سیاستهای اجرایی پژوهشی را ایجاد و گسترش مؤسسات پژوهشی اعلام کرده است^{۲۳}. از جمله راهبردها و سیاستهای کلی برنامه اول توسعه (۱۳۶۸-۱۳۷۲) گسترش تحقیقات در دانشگاهها از طریق ایجاد مراکز تحقیقاتی بود^{۲۴}. به منظور ارزیابی آثار و نتایج این سیاستها، وجود مؤسسه یا مراکز پژوهشی وابسته به دانشگاههای علوم پزشکی مورد مطالعه قرار گرفت.

اگر چه چندین سال از تصویب ضوابط تأسیس مراکز تحقیقاتی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی می گذرد (۶۹/۱/۲۱) اما با این حال دانشگاههای علوم پزشکی از این نظر وضعیت بسیار ضعیفی دارند. از این رو، این سیاست لااقل در بخش پزشکی با موفقیت همراه نبوده است. تشکیل گروههای پژوهشی که موجب جهت دار شدن تحقیقات و انجام دادن کار به صورت گروهی می شود باید مورد توجه خاص مسؤولان و اعضای هیأت علمی دانشگاهها باشد. به نظر می رسد که یکی از عوامل عدم اجرای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در این خصوص، مسیر طولانی و پر پیچ و خم اداری برای تشکیل و تصویب یک گروه پژوهشی باشد، در حالی که تشکیل یک گروه آموزشی ساده تر انجام می شود.

یکی از ضوابط تشکیل گروههای پژوهشی، داشتن حداقل ۵ عضو هیأت علمی پژوهشی اعلام شده است. با توجه به اینکه تقریباً تمام اعضای هیأت علمی دانشگاهها آموزشی هستند، امکان استخدام کادر به عنوان عضو هیأت علمی پژوهشی و یا تبدیل وضعیت از هیأت علمی آموزشی به هیأت علمی پژوهشی در بند ۵ مصوبه پیش بینی شده است^{۲۵}.

به این ترتیب، مقدمه تأسیس مراکز تحقیقاتی، تشکیل گروه پژوهشی است که لازمه آن نیز وجود عضو هیأت علمی پژوهشی است.

در این زمینه، فقط در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی (انستیتو تغذیه) عضو هیأت علمی پژوهشی وجود دارد. ولی در ۵ دانشگاه دیگر هم بدون اینکه عضو هیأت علمی پژوهشی داشته باشند گروه پژوهشی تشکیل شده است!

در ۸ دانشگاه، مرکز یا مؤسسه پژوهشی مستقل وجود دارد که در ۵ دانشگاه مستقیماً زیر نظر معاونت پژوهشی است و در ۲ دانشگاه ارتباط غیر مستقیم وجود دارد. نکته جالب اینکه هیچ یک از این دانشگاهها حتی آنها که مرکز پژوهشی مستقیماً زیر نظر معاونت پژوهشی قرار دارد در پاسخ به سؤال مربوط به واحدهای تابعه اسمی از این مراکز نبرده‌اند.

آنچه حایز اهمیت است این است که تشکیل گروه پژوهشی بدون عضو هیأت علمی پژوهشی و تشکیل مرکز پژوهشی بدون گروه پژوهشی است که با ضوابط و مقررات موجود تطبیق نمی‌کند. بنابراین، به نظر می‌رسد گروهها و مراکز پژوهشی مذکور به تصویب مراجع ذیصلاح نرسیده باشند که در غیر این صورت، نشاندهنده عدم توجه این مراجع به مقررات خواهد بود.

در گزارش ملی تحقیقات ۱۳۷۲ تعداد پژوهشگران دانشگاهی گروه پزشکی (غیر دانشجوی) که در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شاغل هستند ۱۷۹۳ نفر ذکر شده^{۲۶} در حالی که در همین سال تعداد اعضای هیأت علمی دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به این وزارت ۷۲۳۰ نفر بوده است^{۲۷}. به عبارت دیگر، بر اساس گزارش ملی تحقیقات در سال ۷۲ تنها یک چهارم اعضای هیأت علمی دانشگاههای علوم پزشکی فعالیت پژوهشی داشته‌اند.

در یک بررسی اشاره شده است که: «در حال حاضر به علت کمبود امکانات تحقیق از یک سو و تسهیلات اداری و جاذبه‌های مالی حوزه آموزش از سوی دیگر، غالب اعضای هیأت علمی گرایش بیشتری به آموزش پیدا می‌کنند و در فعالیتهای خود آموزش را بر پژوهش اولی‌تر می‌دانند»^{۲۸}. در مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی ایران در زمینه موانع و مشکلات تحقیق انجام شد، اعضای هیأت علمی، حجم کار زیاد و انتظارات مختلف دانشگاه از اعضا، ارجحیت آموزش بر پژوهش، ناکافی بودن انگیزه، کمبود وقت به دلیل وظایف سنگین آموزشی، بی‌توجهی مسئولان به ضرورت انجام دادن تحقیق از سوی اعضای

هیأت علمی را به عنوان بخشی از تنگناهای موجود اعلام داشته‌اند^{۲۹}.

یکی از دهها مشکلی که بر سر راه تحقیق وجود دارد، تفاوت در حق الزحمه‌هاست که یک ضد انگیزه برای تحقیق محسوب می‌شود. بر اساس مطالعه انجام شده، در دانشگاههای علوم پزشکی حق تحقیق بر اساس ضوابط و مقررات مختلفی تعیین و پرداخت می‌شود^{۳۰}. جالب اینکه در تمام این مقررات حق الزحمه تحقیق اعضای هیأت علمی کمتر از حق التدریس آنهاست، در حالی که قطعاً پژوهش آسانتر از آموزش نیست. چنین ضوابطی موجب می‌شود که اعضا هیأت علمی آموزش را بر پژوهش ترجیح دهند و کمتر به تحقیق بپردازند.

پیشنهادها

۱- بازنگری در نحوه تشکیل شوراهای پژوهش، ترکیب و تعداد اعضا و وظایف آن توسط معاونان پژوهشی یا سایر مسئولان دانشگاهها و نظارت معاونت پژوهشی وزارت بهداشت و کمیسیون پزشکی شورای پژوهشهای علمی کشور در این زمینه؛

۲- حفظ و یا تشکیل معاونت پژوهشی مستقل در دانشگاههای علوم پزشکی با توجه به اهمیت موضوع و تنوع وظایف و به منظور نهادی کردن پژوهش در دانشگاهها؛

۳- بازنگری، تکمیل و اصلاح وظایف معاونت پژوهشی و واحدهای حوزه پژوهش با توجه به امور و فعالیتهای مرتبط به پژوهش که باید انجام گیرد و هماهنگ سازی بین دانشگاهها در این زمینه؛

۴- بازنگری در ردیفهای سازمانی حوزه پژوهش دانشگاهها و رفع کمبودها با توجه به نوع و حجم فعالیتهای متناسب با تعداد اعضای هیأت علمی و سایر کارکنان دانشگاه (نسبت کارکنان پژوهش حداقل ۱-۲ درصد کل کارکنان دانشگاه و ۱۰ درصد اعضای هیأت علمی باشد)؛

۵- بازنگری در چگونگی تشکیل گروههای پژوهشی و واگذاری مسئولیت تصمیم‌گیری برای تشکیل گروههای پژوهشی به هیأت امنای دانشگاهها؛

۶- به کارگماری عضو هیأت علمی پژوهشی در دانشگاهها از طریق تبدیل وضع هیأت علمی آموزشی به پژوهشی یا استخدام جدید به نحوی که ۱۵-۱۰ درصد از اعضای هیأت علمی دانشگاه را اعضای هیأت علمی پژوهشی تشکیل دهند؛

۷- شناسایی و رفع نارساییها و تنگناهای موجود بر سر راه

تحقیق به صورت ادواری و پیگیری اقدامات انجام شده براساس نتایج پژوهشها؛

۸- تجدید نظر در میزان حق التحقیق اعضای هیأت علمی به گونه‌ای که کمتر از حق التدریس نباشد و هماهنگ سازی بین دانشگاهها در این زمینه؛

۹- مطالعه کمی و کیفی معاونتهای پژوهشی دانشگاهها از نظر وضعیت و امکانات، وظایف و فعالیتهای انجام شده.

منابع

- ۱- گزارش ملی تحقیقات ۱۳۷۱: فصلنامه سیاست علمی و پژوهشی (ویژه‌نامه)، زمستان ۱۳۷۲، ص ۱۴.
- ۲- عسگری، مهدی. «نگرشی به مفاهیم بنیادی تحقیق و توسعه»، فصلنامه سیاست علمی و پژوهشی، شماره اول بهار ۱۳۷۰، صفحات ۵۲-۶۲.
- ۳- «ساختار نظام تحقیقاتی کشور» شورای پژوهشهای علمی کشور، فروردین ۱۳۷۱، ص ۱۷.
- ۴- «برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۷۸-۱۳۷۴» سازمان برنامه و بودجه. (بخش تحقیقات).
- ۵- مأخذ ۳.
- ۶- مأخذ ۴.
- ۷- «نقش دانشگاهها در راهبردهای بهداشت برای همه» مترجم: دکتر کامل شادپور، دکتر حسین وکیل، انتشارات مجتمع آموزشی و پژوهشی وزارت بهداشتی، چاپ سوم، ۱۳۶۹، ص ۱۰.
- ۸- «آیین نامه استخدامی هیأت علمی دانشگاههای علوم پزشکی». معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، فروردین ۱۳۷۰، (ماده ۴۴ از فصل هفتم) ص ۲۴.
- «ماده ۴۴- مسؤلیت و وظایف عضو هیأت علمی تمام وقت بر چهار فعالیت اساسی آموزشی (نظری و عملی)، پژوهشی، راهنمایی دانشجوی و خدمات دانشگاه استوار است.»
- ۹- مأخذ ۸، ص ۱ (ماده ۱ از فصل اول).
- ۱۰- «آیین‌نامه مدیریت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی» مصوب دویست و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۳۷۰/۴/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- ۱۱- «تعاریف و ضوابط تأسیس و مراکز تحقیقاتی» مصوب جلسه ۱۴۸ مورخ ۶۹/۱/۲۱ شورای مشترک کمیسیونهای ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی.

- ۱۲- مأخذ ۱۰- ماده ۲۱ (منظور از تشکیل شورای پژوهش).
- ۱۳- مأخذ ۱۰- ماده ۲۲ (ترکیب اعضای شورای پژوهش).
- ۱۴- نامه ۹۲۷ مورخ ۱۳۷۰/۲/۲۲ اداره کل حقوقی ریاست جمهوری در پاسخ به استعلام دفتر حقوقی وزارت فرهنگ و آموزش عالی.
- ۱۵- مأخذ ۱۰- ماده ۲۳ (وظایف شورای پژوهش).
- ۱۶- نامه ۱۸۹۳ مورخ ۱۳۷۳/۲/۲۷ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی.
- ۱۷- قنبری، افسانه، تنکانی، حمید. «درآمدی بر وضعیت مؤسسات پژوهشی - شناخت تنگناها و مسائل موجود» رهیافت، شماره هفتم، پاییز و زمستان ۱۳۷۳، ص ۳۹.
- ۱۸- همان.
- ۱۹- مأخذ ۳.
- ۲۰- مأخذ ۱۰ (ماده ۲-۸) وظایف معاون پژوهشی.
- ۲۱- حاجی ترخانی، امیرحسین. «بررسی بودجه تحقیقاتی دانشگاههای علوم پزشکی کشور در سال ۱۳۷۴» رهیافت، شماره دوازدهم، بهار و تابستان ۱۳۷۵، ص ۸۸.
- ۲۲- «سمینار معاونان پژوهشی». فصلنامه سیاست علمی و پژوهشی. شماره اول بهار ۱۳۷۰، ص ۸۸.
- ۲۳- مأخذ ۳ ص ۱۲.
- ۲۴- «قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۲-۱۳۶۸» سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۹، (بخش تحقیقات: راهبردها، صفحات ۲۱-۵).
- ۲۵- مأخذ ۱۱.
- ۲۶- «گزارش ملی تحقیقات ۱۳۷۲» ویژه‌نامه فصلنامه رهیافت. بی‌تا، ص ۲۷ (جدول ۱۶-۲).
- ۲۷- منفرد، الهه «اطلاعات کلی در مورد آموزش پزشکی در جمهوری اسلامی ایران»، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اسفند ۱۳۷۴.
- ۲۸- مأخذ ۱۷.
- ۲۹- سهرابی، زهره «بررسی مشکلات موجود در انجام پژوهش از نظر اعضای هیأت علمی دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی ایران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران، بهمن‌ماه ۱۳۷۲.
- ۳۰- «بررسی وضعیت فعالیتهای پژوهشی در دانشگاههای علوم پزشکی کشور، خلاصه اطلاعات». معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۷۴، (منتشر نشده).

اسامی دانشگاهها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور (۱۳۷۴)

دانشگاهها	دانشکده‌ها
۱- اراک	۹- بوشهر* ۱۷- شهرکرد* ۲۵- کهکیلویه و بویراحمد*
۲- اردبیل	۱۰- بیرجند ۱۸- شهید بهشتی* ۲۶- گیلان
۳- ارومیه*	۱۱- تبریز* ۱۹- شیراز* ۲۷- لرستان*
۴- اصفهان*	۱۲- تهران* ۲۰- قزوین* ۲۸- مازندران*
۵- اهواز*	۱۳- رفسنجان* ۲۱- کاشان* ۲۹- مشهد*
۶- ایران*	۱۴- زاهدان* ۲۲- کردستان ۳۰- هرمزگان
۷- ایلام*	۱۵- زنجان* ۲۳- کرمان* ۳۱- همدان*
۸- بابل*	۱۶- سمنان* ۲۴- کرمانشاه* ۳۲- یزد*

- مأخذ: مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- دانشکده و دانشگاههایی که در این پژوهش همکاری داشته‌اند با علامت * مشخص شده‌اند.

وظایف عمده نظام تحقیقاتی در ارتباط با ارکان اصلی سازمان تحقیقاتی

وظایف عمده	ارکان اصلی سازمان تحقیقاتی	
سیاستگذاری	مجلس شورای اسلامی	شورای عالی انقلاب فرهنگی شورای پژوهشهای علمی کشور
برنامه‌ریزی:	کلان بخشی اجرایی	شورای پژوهشهای علمی کشور کمیسیونهای بخشی وزارتخانه‌ها یا مؤسسات پژوهشی
هماهنگی:	میان‌بخشها بخشی وزارتخانه‌ای استانی	شورای پژوهشهای علمی کشور کمیسیونهای بخشی شورای برنامه‌ریزی وزارتخانه شورای پژوهشهای علمی کشور
نظارت:	کلان و میان‌بخشی بخشی استانی	شورای پژوهشهای علمی کشور کمیسیونهای بخشی شورای پژوهشهای علمی کشور
تخصیص اعتبارات مالی:	کلان میان بخشی	شورای پژوهشهای علمی کشور کمیسیونهای بخشی
برنامه‌ریزی اجرایی		وزارتخانه‌ها یا مؤسسات پژوهشی و دانشگاهها
اجرا		دانشگاهها، مؤسسات و مراکز پژوهشی دولتی و غیردولتی

مأخذ: «ساختار نظام تحقیقاتی کشور» شورای پژوهشهای علمی کشور - ۱۳۷۱.

پیوست سه

آیین نامه مدیریت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مصوب دویست و چهارم و نهمین جلسه مورخ ۷۱/۴/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی ماده ۲۳: وظایف شورای پژوهشی دانشگاه عبارت است از:

الف) همکاری با معاون پژوهشی برای ایجاد زمینه اجرای مصوبات و تصمیمات هیأت رئیسه؛

ب) ارائه پیشنهاد در زمینه های مختلف پژوهشی به شورای دانشگاه از جمله:

- بهبود شرایط و رفع موانع تحقیق در دانشگاه

- هماهنگ ساختن زمان تعلیم و تحقیق در دانشگاه

- مشارکت با بخش خصوصی در اجرای طرحهای پژوهشی و

تعیین نحوه همکاری با مراکز تحقیقاتی داخل و خارج دانشگاه

- بررسی نحوه ارائه خدمات پژوهشی به سازمانهای مختلف

برای برآوردن نیازهای کشور، منطقه و استان و چگونگی همکاری

دانشگاه و مراکز صنعتی

ج) تهیه و تدوین و پیشنهاد طرحهای تربیت محقق؛

د) بررسی و تدوین و پیشنهاد برنامه های پژوهشی به منظور شناخت هرچه بیشتر جهان دانش؛

ه) پیشنهاد چگونگی استفاده از نتایج تحقیقات برای ارتقای کیفیت آموزش؛

و) تهیه و تدوین آیین نامه های مختلف پژوهشی برای پیشنهاد به مراجع ذیربط؛

ز) بررسی و اظهار نظر در خصوص مسائلی که شورای دانشگاه یا معاون پژوهشی به شورا ارجاع می دهد؛

ح) تصویب طرحهای پژوهشی دانشگاه؛

ط) ترغیب و تشویق اعضای هیأت علمی به تألیف و ترجمه کتابها و نوشتن مقالات تحقیقی و ایجاد امکانات و تسهیلات لازم

برای تسریع در چاپ و نشر آثار علمی؛

ی) پیشنهاد آیین نامه نحوه تدوین کتابهای علمی و پژوهشی بر مبنای ضوابط مصوب به شورای دانشگاه؛

ک) ارزیابی میزان توانمندی علمی و سنجش قابلیت فارغ التحصیلان دانشگاه برای کار در جامعه، از طریق اجرای طرحهای

تحقیقاتی ویژه؛

ل) تعیین و پیشنهاد خط مشی کلی کاربرد نتایج تحقیقات برای پیشبرد جنبه های علمی کشور؛

م) برنامه ریزی فرصتهای مطالعاتی اعضای هیأت علمی؛

ن) پیشنهاد اهداف و خط مشی پژوهشی دانشگاه

پیوست چهار

آیین نامه مدیریت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ، مصوب دویست و چهارم و نهمین جلسه مورخ ۷۱/۴/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۲-۸: شرح وظایف معاون پژوهشی دانشگاه

الف) بررسیهای لازم و اتخاذ تصمیم در خصوص فعالیتهای پژوهشی؛

ب) مطالعات لازم در زمینه ارزیابی فعالیتهای پژوهشی و ارزیابی عملکرد پژوهشی سالانه دانشگاه؛

ج) تماس با مؤسسات داخلی و خارجی به منظور همکاری در امور پژوهشی و مبادله خدمات علمی؛

د) اداره امور واحدهای پژوهشی تابع و وابسته به دانشگاه؛

ه) همکاری در ارائه خدمات علمی، فرهنگی و اجتماعی و برگزاری سمینارها و کنفرانسهای علمی و اجرای کلیه امور قراردادهای

تحقیقاتی و خدماتی بین دانشگاه و سایر مؤسسات؛

و) همکاری در اجرای دوره های کوتاه مدت پژوهشی برای مؤسسات غیردانشگاهی؛

ز) نظارت بر کلیه امور پژوهشی دانشگاه، کتابخانه ها و بانکهای اطلاعاتی؛

ح) برنامه ریزی برای استفاده اعضای هیأت علمی از فرصتهای مطالعاتی داخل و خارج برابر ضوابط مصوب؛

ط) تهیه برنامه پژوهشی دانشگاه و ارائه اهداف و تعیین اولویتهای پژوهشی در قالب برنامه های میان مدت و بلند مدت برای

طرح در شورای پژوهشی دانشگاه؛

ی) بررسی و ارزیابی فعالیتهای دانشگاه در چهارچوب برنامه های رشد و توسعه کشور در بخش آموزش عالی برای طرح در

هیأت رئیسه.